

Ar tiesiskās aizsardzības līdzekļiem var uzlabot ilgtspējīgas mežsaimniecības sertifikāciju un labot pagātnes kļūdas

*Autors: *Marc Jessel, FSC International*

- *Vietējās un pamatiedzīvotāju kopienas joprojām cīnās ar ilgtermiņa sekām, ko rada atmežošana un citi kaitējumi, kurus bieži vien nodara uzņēmumi, kas ir izslēgti no ilgtspējīgas attīstības sertifikācijas programmām, teikts aktuālā rakstā, ko publicējusi Mežu pārvaldības padome (Forest Stewardship Council).*
- *Šo uzņēmumu izslēgšana bieži vien ir atbildības beigas, jo uzņēmumiem, kas izslēgti no sertifikācijas sistēmām, reti tiek prasīts veikt nozīmīgus pasākumus, lai labotu sociālo vai vides kaitējumu, ko tie ir ietekmējuši.*
- *“Risinājums nav pagātnes izdzēšana, bet gan tās pieņemšana un nodrošināšana, ka skartie cilvēki tiek nozīmīgi iesaistīti turpmākajos pasākumos,” raksta FSC galvenais sistēmu integritātes vadītājs.*

Desmitiem gadu vides, sociālās un pārvaldības sistēmas ir koncentrējušās uz to, lai novērstu kaitējumu, pirms tas notiek. Standarti, sertifikācijas shēmas un uzņēmumu ilgtspējīgas attīstības politikas ir vērstas uz to, lai novērstu dabas iznīcināšanu, jo īpaši mežos un citās augsta riska ekosistēmās. Taču nepatīkamā patiesība ir šāda: lai gan šīs sistēmas ir palīdzējušas samazināt turpmāko kaitējumu, tās joprojām lielā mērā nav gatavas risināt jau iepriekš nodarīto kaitējumu.

Visā pasaulē pamatiedzīvotāju un vietējās kopienas joprojām cīnās ar ilgtermiņa sekām, ko rada [atmežošana](#) un citi postījumi, kurus bieži vien izraisa uzņēmumi, kas kopš tā laika ir izslēgti no ilgtspējīgas attīstības sistēmām. Tomēr izslēgšana bieži vien ir atbildības beigas. Uzņēmumi tiek izslēgti no sertifikācijas vai politikas sistēmām, bet reti kad no tiem prasa veikt nozīmīgus pasākumus, lai labotu to radītos sociālos vai vides postījumus.

Tas rada strukturālu plaisu globālajā ilgtspējīgajā attīstībā, pieaugošu atšķirību starp uzņēmumu atbildības sistēmām, cilvēkiem un ekosistēmām, kuras ir jāaizsargā. Vides taisnīgumu

nevar panākt tikai ar profilaksi. Tas jārisina arī vēsturiskā kaitējuma gadījumā, izmantojot uzticamus, kopienas vadītus un pārbaudāmus risinājumus.

Tiesiskās aizsardzības līdzekļi jeb kompensācijas nav jauns jēdziens. Cilvēktiesību jomā tie jau sen ir atzīti, jo īpaši [Apvienoto Nāciju Organizācijā](#), kā process, kas ietver pagātnes kaitējuma atzīšanu, kompensāciju sniegšanu un pasākumu veikšanu, lai atjaunotu cieņu un novērstu situācijas atkārtošanos.

Ir pienācis laiks veltīt tādu pašu apņēmību vides pārvaldībai. Tiesiskās aizsardzības līdzekļi nav pagātnes izdzēšana, bet gan saskarsme ar to un nodrošināšana, ka skartie cilvēki un kopienas tiek iesaistīti turpmākajā procesā.

Viens no piemēriem, kā tas var darboties praksē, ir pieeja, ko mēs, FSC organizācija, esam izstrādājuši, izmantojot mūsu [kompensācijas sistēmu](#), kas nosaka procesu, kā uzņēmumiem risināt pagātnes vides un sociālo kaitējumu, pirms tiek izskatīta iespēja atkārtoti saņemt sertifikātu. Tas ietver trešās puses pārbaudi, sadarbību ar skartajām kopienām un prasību veikt pierādāmus pasākumus, lai novērstu kaitējumu. Lai gan šī sistēma nav perfekta un noteikti nav īsākais ceļš, tā iezīmē reālu pāreju no vienkāršas uzņēmumu izslēgšanas uz to atbildības uzņemšanos, nosakot skaidrus nosacījumus un strukturētus pasākumus situācijas labošanai.

Tomēr kompensācijas joprojām ir izņēmums, nevis noteikums. Lielākā daļa ilgtspējīgas attīstības sistēmu nav izveidotas, lai risinātu sarežģītas, vēsturiskas problēmas. Daudzām trūkst instrumentu, stimulu vai politiskās gribas, lai panāktu nozīmīgu situācijas labošanu. Dažos gadījumos pastāv aktīva pretestība pret pagātnes pārskatīšanu, baidoties no juridiskiem riskiem vai reputācijas zaudējumiem.

Tomēr tiesiskā aizsardzība nav jāuzskata par draudiem. Tā ir iespēja uzņēmumiem atjaunot uzticību, kopienām atgūt ietekmi un ilgtspējīgas attīstības sistēmām attīstīties, lai iegūtu lielāku leģitimitāti.

Tā kā pasaule saskaras ar vides kaitējuma mantojumu — no bioloģiskās daudzveidības zuduma līdz klimata pārmaiņu izraisītajai netaisnībai — kompensācija ir jāiekļauj globālajā instrumentu kopumā. Tas nebūs viegli. Taču tas ir nepieciešams,

ja mēs nopietni domājam par taisnīguma nodrošināšanu mežiem, cilvēkiem un nākotnei.

***Marks Džisels (Marc Jessel)** ir FSC International galvenais sistēmas integritātes vadītājs un organizācijas līderības mijiedarbības komandas loceklis.